

Prima instanță: judecătoria Edineț (jud.N. Bobu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. E. Ababei, G. Polivenco, Gh. Liulca)

DECIZIE

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, împotriva încheierii din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți și deciziei din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți,

adoptată în cauza civilă la cererea depusă de Larisa Costîniuc împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică,

c o n s t a t ă:

La data de 10 august 2015, Larisa Costîniuc s-a adresat cu cerere împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț solicitînd constatarea faptului juridic privind aflarea sa, în perioada anilor 1985-2011, la întreținerea lui Bogdan Ivan Ivan, decedat la data de 09 iulie 2011, în sat. Brătușenii Noi, rl Edineț, R. Moldova.

În motivarea cererii, Larisa Costîniuc a invocat că începînd cu anul 1985 s-a aflat în relații de concubinaj cu Ivan Bogdan. La data de 25 aprilie 1987 s-a născut fiul comun Ivan.

Menționează că, au locuit cu Ivan Bogdan ca o familie unică și indivizibilă în gospodăria comună din satul Brătușenii-Noi, rl Edineț.

Sușține că, Ivan Bogdan a fost unul dintre primii lichidatori ai catastrofei de la stația atomică din Cernobîl, iar consecințele acestor activități l-au adus la pierderea totală a capacității de muncă, devenind invalid.

Afirmă că, unicul mijloc de a primi pensia în legătură cu decesul unicului întreținător al familiei, este adresarea în instanța de judecată pentru a fi constatat faptul aflării sale la întreținerea lui Ivan Bogdan.

Prin hotărîrea din 21 septembrie 2015 a judecătoriei Edineț s-a respins cererea depusă de Larisa Costîniuc cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică.

La data de 24 noiembrie 2015, în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel, avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate, în conformitate cu art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, cu recunoașterea art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, nr. 156 din

14 octombrie 1998 ca fiind neconstituțional.

Prin încheierea din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți s-a respins demersul avocatului Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Prin decizia din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Larisa Costîniuc și s-a casat hotărîrea din 21 septembrie 2015 a judecătorei Edineț și s-a dispus scoaterea de pe rol a cererii depuse de Larisa Costîniuc împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică.

La data de 19 ianuarie 2016, avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, a declarat recurs împotriva încheierii și deciziei din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți, solicitînd casarea acestora, cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel și admiterea demersului privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, nr. 156 din 14 octombrie 1998.

În susținerea recursului s-a invocat că actele de dispoziție adoptate relevă un exemplu elocvent de justiție selectivă, lipsa poziției juridice pe acest caz, refuzul categoric de a intra în esența circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei.

Menționează că, cererea a fost înaintată și respectiv examinată de către instanța de fond, în procedură specială, conform Titlului II, lit. c), Capitolul XXIV, art. art. 279 alin. (1) lit.a), 281 alin. (2) lit.b) Cod de procedură civilă și fiind încadrate în condițiile legale conform prevederilor art. 282 Cod de procedură civilă, probate de înscrisurile probatorii incontestabile anexate la prezenta acțiune și constatate de circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei.

Remarcă că, instanța de apel, contrar prevederilor legale de etiologie procesual-civilă și a prevederilor art. 239 Cod de procedură civilă, și-a depășit atribuțiile sale jurisdicționale și a recalificat categoria pricinii, stabilind-o ca fiind de natura contenciosului administrativ.

Precizează că, dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO, prezumă dreptul la o hotărîre și o încheiere motivată. Motivarea este o parte a hotărîrii în care instanța judiciară își exprimă concluziile. Instanțele judiciare naționale sînt obligate să și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sînt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

În opinia sa, instanța de apel a neglijat aceste prevederi, ceea ce a dus la apariția altor erori juridice, prin care contribuabilei respective i s-au creat noi condiții de violarea drepturilor sale constituționale și a libertăților fundamentale, deoarece în locul protecției judiciare prin admiterea acțiunii sale, nu constată decît efectuarea unei justiții selective, precum și de ridicarea unei fărădelegi la rang de lege.

Consideră că erorile judiciare admise ce afectează decizia instanței de apel se reflectă și asupra încheierii, atacate și ea prin prezentul recurs.

Opinează că, încheierea contestată nu conține răspunsuri asupra tuturor capetelor de pretenții înaintate chiar de la etapa examinării cauzei de către instanța de fond, unde au fost înaintate, argumentate, întemeiate și probate toate discrepanțele dintre actualele norme legale de ordin material și procesual, referitoare la tratarea contradictorie a noțiunii de familie, întreținător, concubinaj, participant la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, victima violenței în familie, pierderea unicului întreținător,

precum și unicul mijloc de întreținere, lichidarea acestor contradicții în scopul apărării drepturilor constituționale și a libertăților fundamentale a contribuabilei.

Declară că, sunt contradictorii concluziile instanței de apel din încheierea recurată, deoarece contravin și circumstanțelor de fapt și de drept ale prezentei cauzei din simplul temei, că finalul frazei din pct. 11 al acestei încheieri contravine cerințelor înaintate inițial, cerințe ce au fost accentuate asupra noțiunii de întreținător și pierderea acestuia și nicidecum al noțiunii de pensie de urmaș, noțiune ce nu este prevăzută de art.25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, nr. 156 din 14 octombrie 1998, nevalorificată, neconcretizată și nearmonizată la celelalte norme legale, menționate inițial în acțiune, însă nefiind rezolvată, rămânând doar unicul mijloc legal propus prin intermediul art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, prin ce i-a îngădit calea și dreptul său de a avea acces la justiție.

Reiterează și prevederile art. 53 al Constituției RM, deoarece imperfecțiunea și necorcondanța normelor legale specificate, în special art.25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, nu i-au permis contribuabilei de a fi încadrată în rîndul persoanelor ce în urma pierderii unicului întreținător a fost adusă în condiții de a supraviețui în condiții de subnutriție, contrar prevederilor art. 24 alin. (2) al Declarației Universale a Drepturilor Omului și art. 47 al Constituției R.Moldova.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia și încheierea Curtii de Apel Bălți au fost adoptate la 24 noiembrie 2015, iar avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, a declarat recurs la data de 19 ianuarie 2016, ceea ce denotă că recursul declarat este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 23 martie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinînd argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, în partea casării deciziei instanței de apel, va casa decizia instanței de apel și va menține încheierea instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 429 alin.(2) Cod de procedură civilă, încheierile date în apel pot fi atacate cu recurs numai o dată cu decizia, cu excepția cazurilor cînd, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs și cînd încheierea face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței

de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Materialele pricinii relevă că Larisa Costîniuc s-a adresat, în procedură specială, cu cerere solicitînd constatarea faptului juridic privind aflarea sa, în perioada anilor 1985-2011, la întreținerea lui Bogdan Ivan Ivan, decedat la data de 09 iulie 2011, în sat. Brătușenii Noi, rl Edineț, R. Moldova (f.d.1-2).

Ca temei de drept, Larisa Costîniuc a invocat prevederile art. art. 279 alin.(1) lit.a), 281 alin.(2) lit.b), 282-285 Cod de procedură civilă.

Astfel, în conformitate cu art. 279 alin. (1) lit.a) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească examinează în procedură specială pricini cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.

În conformitate cu art. 281 alin. (2) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța judecă pricinile în care i se cere să constate întreținerea persoanei.

În conformitate cu art. 282 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care: a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale ale petiționarului; b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită; c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești. Dacă, în cadrul examinării pricinii de constatare a unui fapt cu valoare juridică, apare un litigiu de drept care nu ține de competența instanțelor judecătorești, instanța examinează cererea de constatare a acestui fapt în procedură specială.

În conformitate cu art. 285 alin. (1) Cod de procedură civilă, în hotărîrea judecătorească se indică faptul constatat de instanță, scopul constatării și probele de constatare a faptului.

Prin hotărîrea din 21 septembrie 2015 a judecătoriei Edineț s-a respins cererea depusă de Larisa Costîniuc cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică.

Prin decizia din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Larisa Costîniuc și s-a casat hotărîrea din 21 septembrie 2015 a judecătoriei Edineț și s-a dispus scoaterea de pe rol a cererii depuse de Larisa Costîniuc cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică.

Ca temei de scoatere a cererii de pe rol, instanța de apel a invocat faptul că Larisa Costîniuc, la adresarea cu cerere în prima instanță, nu a respectat procedura prealabilă de soluționare a pricinii pe cale extrajudiciară, rezultînd din prevederile art. 14 al legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000.

La caz, Colegiul reiterează că Larisa Costîniuc s-a adresat cu cerere privind constatarea faptului ce are valoare juridică, în procedură specială, bazîndu-se pe normele de drept procedural aplicabile procedurii speciale și nu cu cerere în procedura contenciosului administrativ, rezultînd din prevederile Legii contenciosului administrativ, cum invocă instanța de apel.

Instanța de recurs decelează că instanța de apel, rezultînd din obiectul cererii, ce se referă la constatarea unui fapt juridic, în speță – constatarea întreținerii persoanei, ce ține de procedura specială, a soluționat pricina în procedură contenciosului administrativ, contrar prevederilor legale.

Or, respectiva pricină civilă a fost examinată după regulile de examinare a cererii în ordinea contenciosului administrativ, fără a lua în considerare particularitățile caracteristice soluționării unei cereri privind constatarea întreținerii persoanei.

Mai mult, instanța de apel a invocat prevederile art. 14 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10 februarie 2000, conform căreia persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

În contextul normei enunțate, Colegiul relevă că Larisa Costîniuc, prin cererea depusă nu contestă careva acte administrative sau însăși refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț privind refuzul de a-i acorda indemnizație în legătură cu decesul unicului întreținător, ce ar permite instanței de judecată aplicarea prevederilor Legii contenciosului administrativ.

În speță, Larisa Costîniuc solicită, prin cererea depusă în procedură specială, constatarea faptului ce are valoare juridică și anume întreținerea persoanei, rezultând din prevederile art. 281 alin. (2) lit.b) Cod de procedură civilă (f.d.1-2).

Astfel, în contextul normelor de drept precitate, Colegiul conchide că instanța de apel fiind investită cu judecarea pricinii în speță în ordine de apel, rezultând din temeiurile și obiectul cererii, eronat a interpretat circumstanțele pricinii și greșit a aplicat normele de drept, ce în consecință a dus la adoptarea unei soluții contrare cadrului legal ce guvernează raportul litigios.

Mai mult, Colegiul notează că examinarea pricinii în procedură specială, în condițiile capitolului XXIII-XXIV Cod de Procedură Civilă, nu profilează necesitatea sau obligația solicitantului/petiționarului respectării procedurii prealabile sesizării instanței de judecată.

În consecință, Colegiul conchide că instanța de apel nu a supus examinării multiaspectuale temeiul legal al solicitărilor, totodată conținutul deciziei nu reflectă circumstanțele și constatările instanței de apel, ce ar confirma convingerea instanței de apel în necesitatea respectării procedurii prealabile și în consecință scoaterea pricinii de pe rol.

La caz, Colegiul reține argumentul recurentului precum că instanța de apel greșit a calificat cererea ca fiind una ce urmează a fi judecată în procedura contenciosului administrativ.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Or, în conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate,

legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

Totodată, Colegiul reiterează că norma procedurală enunțată supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanță în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărîre motivată. Motivarea este o parte a hotărîrii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărîri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărîri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărîrea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărîrea să fie motivată, justițiabilul avînd posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărîri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

Colegiul relevă că la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele enunțate supra, rezultînd atît din pretențiile înaintate de reclamant, înscrisurile prezentate cu calitate de probe în susținerea poziției, apreciindu-le în conformitate cu

art. art.120-122, 130 Cod de procedură civilă, în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele stabilite și normele de drept material și procedural aplicabile raportului litigios.

Cu referire la casarea încheierii instanței de apel din 24 noiembrie 2015 prin care s-a respins demersul avocatului Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul consideră încheierea întemeiată în următoarele circumstanțe.

Astfel, în conformitate cu art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

În speță, Colegiul reține că în cadrul examinării pricinii, avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate cu recunoașterea neconstituțională a prevederilor art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Conform art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, se stabilește pensie de urmaș: a) copiilor pînă la vîrsta de 18 ani sau, dacă își continuă studiile în instituții de învățămînt de zi (secundar, mediu de specialitate și superior), pînă la terminarea acestora, fără a depăși vîrsta de 23 de ani; b) soțului supraviețuitor dacă, la momentul decesului susținătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vîrsta de pensionare prevăzută la art.41 alin.(1) sau a fost încadrat în gradul I sau II de invaliditate, a avut cel puțin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată și nu s-a recăsătorit; c) soțului supraviețuitor sau tutorelui (curatorului) care are în îngrijire copii sub vîrsta de 3 ani ai susținătorului decedat, pe perioadele de neîncadrare în muncă sau de aflare în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani. Pensia de urmaș, stabilită copiilor, se păstrează și după înfierea lor. În caz de deces al înfietorului, copiii înfiați pot opta pentru o singură pensie: sau pentru părintele decedat, sau pentru înfietorul decedat.

Prin încheierea din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți s-a respins demersul avocatului Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Colegiul consideră că încheierea contestată nu poate fi anulată din următoarele considerente.

Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 în cazul solicitării de a verifica constituționalitatea unei prevederi legale, judecătorul, care judecă pricina nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Din cele enunțate de Curtea Constituțională rezultă că doar în cazul în care se va constata cumularea celor 4 condiții menționate, judecătorul va sesiza Curtea Constituțională privind controlul constituționalității unei prevederi legale.

Din materialele pricinii rezultă că petiționara Larisa Costîniuc a sesizat instanța de judecată cu cerere privind constatarea unui fapt juridic și anume aflarea la întreținere-art. 281 alin.(2) lit.b) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 282 alin.(1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care: a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale ale petiționarului; b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită; c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Prin cererea sa, petiționara nu a solicitat soluționarea unui litigiu, ci constatarea unui fapt care ulterior, în opinia sa, i-ar permite obținerea unui drept-dreptul la pensie în legătură cu pierderea întreținătorului, iar o altă posibilitate de a stabili acest fapt nu există.

Astfel, speței deduse judecății nu-i sunt aplicabile prevederile art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, deoarece nu a fost supusă examinării problema dreptului la pensie a petiționarei; dispune petiționara de dreptul la pensie de urmaș sau nu; întrunește condițiile legale pentru a fi inclusă în categoria persoanelor care pot beneficia de pensia de urmaș sau nu, ci doar urmează a se constata existența sau lipsa faptului juridic.

Art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, stabilește cercul de persoane care au dreptul la pensie de urmaș și nu conține definiția termenului de „întreținător” și respectiv nu poate fi aplicat la judecarea cererii petiționarei Larisa Costîniuc privind stabilirea faptului cu valoare juridică.

Ca consecință Colegiul constată că una din condițiile impuse prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 - prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, nu este întrunită în speță și deci sesizarea Curții Constituționale în astfel de circumstanțe este imposibilă.

Astfel, argumentele recurentului la acest capitol, nu pot servi ca temei de casare a încheierii recurate, dar nici ca temei de admitere a demersului privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, nr. 156 din 14 octombrie 1998, înaintat în instanța de recurs de recurent.

Prin urmare, Colegiul va respinge recursul declarat de avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, în partea contestării încheierii din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți, cu menținerea acesteia.

În baza celor expuse, în conformitate art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc.

Se casează decizia din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți, adoptată în pricina civilă la cererea depusă de Larisa Costîniuc împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț cu privire la constatarea faptului ce are valoare juridică, cu remiterea pricinei la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

Se menține încheierea din 24 noiembrie 2015 a Curții de Apel Bălți.

Se respinge demersul avocatului Ion Rohac, în interesele Larisei Costîniuc, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 25 al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală